

27.5.2020

EOAK/1331/2020

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Pasi Pölönen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Jarmo Hirvonen

Virheellinen muutoksenhakuohjaus

1 KANTELU

Kantelija kertoi kantelussaan, että Itä-Suomen hovioikeuden 17.1.2020 asiassa (---) antamassa päätöksessä nro 19, jolla kantelijan ja X:n välisessä turvaamistoimea ja siihen liittyntä vakuutta koskeneessa asiassa hovioikeudelle esitetty kantelijan pyyntö käräjäoikeuden ratkaisun täytäntöönpanon keskeyttämisestä oli hylätty, oli annettu muutoksenhakuohjaus, jonka mukaan hovioikeuden ratkaisuun oli mahdollista hakea muutosta korkeimmasta oikeudesta valituslupaa pyytämällä.

Tässä tapauksessa muutoksenhaku korkeimpaan oikeuteen ei ollut kuitenkaan lain mukaan mahdollista. Virheellinen muutoksenhakuohjaus oli kantelijan mukaan johtanut siihen, että kantelija oli turhaan hakenut hovioikeuden ratkaisuun muutosta, mistä oli aiheutunut tarpeettomia oikeudenkäyntikuluja korkeimman oikeuden jätettyä 5.2.2020 antamallaan ratkaisulla nro 166 (S2020/48) kantelijan muutoksenhakemuksen tutkimatta.

Kantelussa arvosteltiin myös ulosottoviranomaisten menettelyä. Tältä osin kantelu tutkitaan oikeusasiamiehen kansliassa erikseen (EOAK/2304/2020) ja siihen annetaan erillinen ratkaisu.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin hovioikeudenneuvos A:n selvitys ja hovioikeuden presidentti B:n lausunto. Ne toimitettiin kantelijalle tiedoksi vastinepyynnön yhteydessä.

Selvityksessä ja lausunnossa myönnettiin virheen tapahtuminen. Kysymyksessä olleeseen hovioikeuden ratkaisuun ei ollut voinut hakea muutosta. Muutoksenhakuohjaus oli siten ollut virheellinen.

Kantelija antoi vastineen.

Kantelussa mainitut tuomioistuinten ratkaisut olivat käytössäni.

3 RATKAISU

Asiassa on sinänsä riidatonta, että kantelun kohteena olevassa hovioikeudenneuvos A:n yksin tekemässä ratkaisussa on erehdyksessä ollut virheellinen muutoksenhakuohjaus korkeimpaan oikeuteen ja ilmeisesti kantelija on saanut myös sitä vastaavan virheellisen valitusosoituksen.

Hovioikeudenneuvoksen antamassa selvityksessä on tuotu esiin täytäntöönpanon kieltämistä koskevien pyyntöjen käsittelyyn muutoksenhakutuomioistuimissa yleensäkin liittyvä kiire ja se,

että pyynnöt joudutaan käytännössä käsittelemään ennalta sovittujen istuntojen ja muiden virkatoimien suorittamisen välissä, jotta ratkaisut saataisiin annettua riittävän nopeasti ulos. Tässä tapauksessa hovioikeuden ratkaisuun oli erehdyksessä jäänyt hovioikeuksissa yleisemmin käytössä oleva muutoksenhakuohjaus, vaikka hovioikeuden ratkaisuun ei tässä poikkeustapauksessa saanut korkeimman oikeuden myöhemmin toteamin tavoin hakea muutosta. Koska hovioikeuden ratkaisua ei ollut tehty esittelystä eikä siihen ollut osallistunut kuin yksi hovioikeuden jäsen, oikean muutoksenhakuohjauksen valinta on käytännössä jäänyt yhden henkilön huolellisuuden varaan.

Vaikka hovioikeudenneuvoksen virhe on sinänsä ollut selvä ja vaikka se on liittynyt oikeudelliseen ratkaisutoimintaan eli hovioikeudenneuvoksen tehtävien ydinalueeseen, kysymys on kuitenkin vain satunnaisesta huolimattomuudesta johtuneesta erehdyksestä. Virhe ei anna aihetta hovioikeudenneuvokseen kohdistuviin toimenpiteisiin. Kysymyksessä oleva kantelumenettely on jo toiminut muistutuksena huolellisuuden ja tarkkaavaisuuden merkityksestä myös rutii-niluonteisissa ja käytännössä paljolti myös tekstinkäsittelyyn liittyvissä tuomarin tehtävissä, joista aikaisemmin huolehtivat esittelijät ja sihteerit.

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 11 §:n 1 momentin mukaan oikeusasiamies voi laillisuusvalvontaansa kuuluvassa asiassa tehdä toimivaltaiselle viranomaiselle esityksiä tapahtuneen virheen oikaisemiseksi tai epäkohdan korjaamiseksi. Oikeusasiamies voi perusoikeuksien valvontatehtävänsä puitteissa tehdä perusoikeuksien loukkausten johdosta myös hyvitysesityksiä laillisuusvalvontaansa kuuluville tahoille. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on pitänyt esityksen tekemistä asian sopimiseksi ja hyvityksestä selvissä tapauksissa perusteltuna yksilöiden pääsemiseksi oikeuksiinsa, sovinnollisen ratkaisun löytämiseksi ja turhien oikeusriitojen välttämiseksi ([PeVM 12/2010 vp](#)).

Nyt kysymyksessä olevasta virheestä Itä-Suomen hovioikeudessa on aiheutunut kantelijalle tarpeettomia kuluja, kun hän on saattanut asian saamansa virheellisen muutoksenhakuohjauksen mukaisesti vireille korkeimpaan oikeuteen. Vahingon syntymiseen myötävaikuttaneena tekijänä on tosin nähdäkseni ollut myös se, ettei kantelijan avustajana toiminut asianajajakaan ole havainnut hovioikeuden virhettä. Käsitykseni mukaan asiassa on joka tapauksessa tapahtunut kantelijan kannalta selvä oikeudenloukkaus. Viranomaistoiminta ei ole täyttänyt perusoikeutena turvattun oikeusturvan vaatimuksia, joten hyvityksen suorittamiselle on nähdäkseni perusteita.

Laissa valtion vahingonkorvaustoiminnasta ([978/2014](#)) valtaosa valtioon kohdistuvista vahingonkorvausvaatimuksista on keskitetty Valtiokonttorin käsiteltäväksi. Lakia sovelletaan valtioon kohdistuvan vahingonkorvausvaatimuksen käsittelyyn, jos vaatimus perustuu valtion viranomaisten virheeseen tai laiminlyöntiin.

4 TOIMENPITEET

Lähetän tämän päätökseni Valtiokonttorille ja pyydän sitä olemaan sopivalla tavalla yhteydessä kantelijaan ja ratkaisemaan asian valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain perusteella. Pyydän Valtiokonttoria ilmoittamaan minulle viimeistään 30.9.2020, mihin toimenpiteisiin hyvitysesitykseni on antanut aihetta.

Lähetän päätökseni myös Itä-Suomen hovioikeuteen.